

U nasleđe budućoj Komisiji

Rešavanje problema energetske siromaštva

Prilagoditi OIE fleksibilnost elektroenergetskog sistema EU

Zemlje EU kasne sa ciljevima energetske efikasnosti

Zaštititi EU industriju čiste tehnologije od konkurencije

U ovom mandatu:

Evropska komisija predstavila Evropski paket energije vetra

EU priprema propise o emisiji metana za fosilna goriva nakon 2030.

EU razmatra produženje gornje granice cene gasa

DOSIJE:

EU Izveštaj o stanju energetske unije 2023.

SADRŽAJ

Komisija objavljuje preporuke za rešavanje problema energetske siromaštva u EU	OVDE
Zemlje EU kasne sa ciljevima energetske efikasnosti do 2030: izveštaj	OVDE
Evropska komisija predstavila Evropski paket energije vetra	OVDE
EU mora pojačati mere u trci čiste tehnologije, kažu industrijske grupe	OVDE
Brzi rast OIE zahteva da se udvostruči fleksibilnost u elektroenergetskom sistemu EU – ACER	OVDE
Data centri se pripremaju za nove obaveze izveštavanja o energiji u EU	OVDE
Britanski regulator odobrilo plan plaćanja domaćinstvima da koriste manje struje na zimu	OVDE
EU na putu da napusti ruska fosilna goriva – izveštaj	OVDE
Medvedev: Besmislena energetska saradnja Rusije sa EU	OVDE
Naftogas: Ukrajina prekida tranzit gasa za EU nakon 2024.	OVDE
Mađarska preusmerava uvoz gasa preko Ukrajine na Turski tok?	OVDE
ACER: Evropske cene gasa biće nestabilnije zbog veće konkurencije	OVDE
EU razmatra produženje gornje granice cene gasa	OVDE
EU priprema propise o emisiji metana za fosilna goriva nakon 2030.	OVDE
EU i Britanija traže zabranu stranih subvencija za projekte fosilnih goriva	OVDE
IEA očekuje vrhunac potrošnje svih fosilnih goriva pre 2030.	OVDE
Tri IEA scenarija utvrđenih politika	OVDE
DOSIJE: EU Izveštaj o stanju energetske unije 2023.	OVDE

Komisija objavljuje preporuke za rešavanje problema energetske siromaštva u EU

BRISEL - Energetsko siromaštvo pogađa građane svih zemalja EU. Godine 2022. visoke cene energije zajedno s krizom troškova života dovele su do toga da oko 9,3% Evropljana nije bilo u stanju da održi svoje domove adekvatno toplim, u poređenju sa 6,9% u 2021.

Prepoznajući potrebu za još koordinisanim delovanjem u borbi protiv tog trenda, Komisija je 20. oktobra objavila niz [Preporuka](#) o merama i politikama koje zemlje EU mogu usvojiti u borbi protiv energetske siromaštva.

Ulaganje u energetske efikasnost i obnovljivu energiju su među strukturnim merama koje su uključene u Preporuci. Ove mere su osmišljene tako da imaju dugotrajan učinak, rešavajući korenske uzroke energetske siromaštva, kao što su niske energetske performanse domova i kućnih aparata, visoka potrošnja energije srazmerno kućnim budžetima i niži nivoi prihoda (pogoršani inflacijom).

Preporuke su praćene [Radnim dokumentom](#) stručnog tima koji sadrži detaljniju analizu preporučenih mera. Nakon nedavno usvojene revizije Direktive o energetskej efikasnosti koja po prvi put uključuje definiciju energetske siromaštva na nivou cele EU, Preporuka takođe navodi kako se energetsko siromaštvo može dijagnostifikovati na nacionalnom nivou.

Oba dokumenta ukazuju na nacionalne energetske i klimatske planove (NECP), kao i na Socijalne klimatske planove, kao mogućnosti za zemlje EU da odraze današnje preporuke u okviru svojih politika za borbu protiv energetske siromaštva. Pravni okvir EU zahteva da se energetsko siromaštvo identifikuje i reši u Nacionalnom energetske i klimatske planu (NECP) svake zemlje EU, koji bi trebalo da bude ažuriran 2024. Zemlje EU moraju izraditi i dostaviti svoje Socijalne klimatske planove Komisiji do 30. juna 2025. kako bi se aktivirao Socijalni klimatski fond.

Zemlje EU kasne sa ciljevima energetske efikasnosti do 2030: izveštaj

BRISEL - Samo 16 zemalja EU ispunilo je u junu rok da podnose ažurirane nacionalne energetske i klimatske planove (NEKP) Evropskoj komisiji za period do 2030. godine – ali nijedna od njih nije u potpunosti u skladu s najnovijim ciljevima energetske efikasnosti EU, navodi se u novom izveštaju, prenosi 31. oktobra **Euractiv**.

Direktiva o energetskej efikasnosti (EED), usvojena ranije ove godine, postavlja za celu EU cilj smanjenja potrošnje energije za najmanje 11,7% do 2030. godine.

Po prvi put, ukupni cilj EU podeljen je između država članica na osnovu referentne formule koja utvrđuje njihov nacionalni doprinos, uz automatski mehanizam za popunjavanje praznina u slučaju da zemlje ne ispune svoju obavezu smanjenja finalne potrošnje energije za 1,5 % godišnje između 2024. i 2030. godine.

Zemlje članice EU trebalo je da podnesu nacrt nacionalnih energetske i klimatske planova (NEKP) Evropskoj komisiji do 30. juna 2023. U njima se od vlada očekivalo da navedu nove mere – uključujući energetske efikasnost – kako bi ispunile cilj EU o smanjenju neto staklene bašte emisije gasova za 55% pre kraja decenije.

Evropska komisija sada ima rok do kraja godine da oceni svaki plan pojedinačno i pruži preporuke za pojedine zemlje, šest meseci pre poslednjeg roka za podnošenje konačnih NEKP-a, u junu 2024.

Međutim, prema Koaliciji za uštedu energije, neprofitnoj grupi, „nijedan od 16 do sada podnetih NEKC nije u potpunosti u skladu sa ažuriranom Direktivom o energetskej efikasnosti“ dok „samo četiri zemlje – Italija, Litvanija, Luksemburg i Španija – imaju dostavljene

planove koji su skoro usklađeni sa zahtevima ažurirane direktive”.

Nadalje, "četiri zemlje - Danska, Finska, Holandija i Švedska - uopšte ne odražavaju zahteve nove EED u svojim planovima", navodi asocijacija u novom izveštaju. "U najboljem slučaju, priznaju da je nova direktiva usvojena, ali ne ažuriraju svoje nacрте u skladu s novim odredbama", navodi se.

"Planovi koji su već dostavljeni još su daleko od ispunjavanja evropskih očekivanja i treba ih dalje revidirati", upozorilo je udruženje.

Propušten rok

Tri meseca nakon junskog roka za podnošenje nacрта ažuriranih planova, još uvek nedostaje 11 – za Nemačku, Francusku, Poljsku, Austriju, Belgiju, Bugarsku, Češku, Irsku, Grčku, Letoniju i Rumuniju.

Prethodni NEKP-i su finalizovani 2020., ali više nisu u skladu s klimatskim ambicijama EU postavljenim u Evropskom zelenom dogovoru, koji su ažurirani prošle godine, nakon što je Rusija vojno intervenisala u Ukrajinu, kako bi ubrzala postupno ukidanje uvoza ruskih fosilnih goriva.

Ranije ovog meseca, Evropska komisija je obavestila zemlje članice EU o trenutnom stanju, upozoravajući da ako ne dobije nacрте NEKP-a do kraja oktobra, "neće ih moći proceniti do decembra 2023."

"S obzirom na to da tri meseca nakon isteka roka za nacrt planova još uvek nedostaje 11 planova, Komisija istražuje zakonske opcije za nastavak", navodi se u noti podeljenoj sa 27 ministara životne sredine EU.

Evropska komisija predstavila Evropski paket energije vetra

BRISEL - Evropska komisija predstavila je 24. oktobra Evropski paket energije vetra, sa ciljem da ojača industriju vetra EU rešavanjem izazova sa kojima se suočava, prenosi Euractiv.

Svi najveći proizvođači vetroturbinama prijavili su značajne gubitke u poslovanju u 2022. godini, upozorava se u dokumentu.

„Industrija vetroelektrana ne može biti zdrava bez jasnog i sigurnog niza projekata, privlačeći potrebna finansijska sredstva i konkurišući u jednakim uslovim na globalnom nivou“, upozorava se u nacrtu akcionog plana, uz poziv na „hitnu akciju“.

Dokument identifikuje pet poteškoća za evropske proizvođače opreme za vetar:

- “Nedovoljna iskorišćenost proizvodnih kapaciteta, uzrokovana neadekvatnom i neizvesnom potražnjom za vetroturbinama u EU“, pri čemu je industrija procenila da je 80 GW

kapaciteta trenutno zaglavljenih u procedurama za izdavanje dozvola, uglavnom godinama.

- “Visoka inflacija i cene roba, u kombinaciji s ograničenom zaštitom proizvođača opreme za vetar od volatilnosti ulaznih cena“, što narušava finansije sektora.
- Dizajn nacionalne podrške fokusirajući se na cenovne kriterijume, a ne na ekološke i socijalne standarde u evropskim proizvodima i otpornosti lanca snabdevanja.
- Pritisak međunarodnih konkurenata, uključujući Kinu, važnog dobavljača sirovina i komponenti za EU i sve ozbiljnijeg konkurenta na globalnom nivou.
- Dostupnost kvalifikovanih radnika u sektoru proizvodnje vetra.

Redizajnirane aukcije vetra

Jedan od fokusa akcionog plana je osmišljavanje aukcija za nove kapacitete za proizvodnju energije vetra koje ne daju prioritet najjeftinijim ponudama, gde kineski proizvođači imaju prednost u odnosu na evropske kompanije.

Ideja je da se podstaknu „kriterijumi za dodelu bez cena koji nagrađuju proizvode s većom dodanom vrednošću i promovišu industrijsko povećanje koje može bolje podržati inovativnu i konkurentnu industriju proizvodnje vetra“, navodi se u dokumentu.

Brisel takođe želi ujednačenije dizajne aukcija, sa kriterijumima "nediskriminatorne predkvalifikacije" koji, između ostalog, razmatraju nova pitanja poput sajber otpornosti.

Evropska komisija će pokrenuti dijalog između zemalja EU, aktera u industriji i drugih zainteresovanih strana kako bi poboljšala i pojednostavila aukcije. Na osnovu toga, Evropska komisija će usvojiti smernice do kraja marta 2024. godine.

Pored toga, izvršna vlast EU će raditi s industrijom vetra kako bi "pomno pratila moguće nepoštene trgovinske prakse koje idu u korist stranih proizvođača", uključujući potencijalno subvencioniranje proizvoda povezanih s vetrom koji ulaze u EU.

„Ako bude opravdano, Komisija će aktivirati svoje instrumente trgovinske odbrane“, upozorava se u vodećem dokumentu.

Takođe će se baviti pomaganjem proizvođačima da pristupe tržištima izvan EU, jačanjem veština i povećanjem pristupa loncima novca EU.

Dozvole i mreže

Akcionni plan takođe nastoji poboljšati izdavanje dozvola i kapacitet mreže. Ovo uključuje potencijalno proširenje privremenih pravila čiji je cilj ublažavanje birokratije kako bi se „poslao snažan signal industriji i državama članicama o potrebi hitnog ubrzanja primjene vjetra i drugih obnovljivih izvora energije“.

Uporedo s tim, Evropska komisija će pokrenuti „Accele-RES“, inicijativu koja ima za cilj ubrzati provedbu novog zakona o obnovljivoj energiji, posebno kada je reč o izdavanju dozvola. Ovo može biti ključno jer prethodna direktiva o obnovljivim izvorima energije iz 2018. godine još uvek nije u potpunosti implementirana. U okviru ove mere, pomoć ima oblik zajma sa subvencionisanim kamatnim stopama koje odobrava bugarsko Ministarstvo energetike.

Komisija je utvrdila da je bugarska mera u skladu sa uslovima navedenim u Privremenom kriznom okviru. Konkretno, subvencionisani zajam je odobren pre 31. decembra 2022. godine; pokriva hitne potrebe za likvidnošću za potrebe obrtnog kapitala; ima rok dospeća od 3 godine; i ima kamatne stope koje poštuju minimalne nivoe utvrđene u Privremenom kriznom okviru.

Komisija je zaključila da je bugarska mera neophodna, prikladna i proporcionalna za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi države članice.

Na osnovu toga, Komisija je odobrila meru pomoći prema pravilima EU o državnoj pomoći. forumu „Ruska energetska sedmica“ u Moskvi. zajedničke kupovine gasa, izjavio je u minuli petak evropski komesar Maroš Šefčović.

EU mora pojačati mere u trci čiste tehnologije, kažu industrijske grupe

BRISEL – Evropska zelena tehnološka industrija i dobavljači materijala pozvali su čelnike Evropske unije koji se sastaju u četvrtak da učine više kako bi sprečili ispadanje bloka iz globalne trke čiste tehnologije protiv konkurenata Kine i SAD.

Očekuje se da će Evropska unija usvojiti zakon kojim se postavljaju ciljevi za kompanije sa sedištem u EU da do 2030. godine ostvare najmanje 40% godišnjih potreba EU za primenu solarnih, vetro i drugih neto-nula emisionih tehnologija, prenosi **Reuters**.

Blok će takođe postaviti ciljeve za povećanje domaće ponude i prerade kritičnih minerala. Šefovi evropskih udruženja koja predstavljaju sektore solarne energije, vetra, vodonika, baterija, kemikalija i metala u pismu čelnicima EU i najvišim zvaničnicima EU navode da je nekoliko brzih rešenja moguće ove godine i da bi industrijska politika trebalo da bude ključni fokus tokom petogodišnjeg mandata nove Evropske komisije formirane sledeće godine.

Brzi rast OIE zahteva da se udvostruči fleksibilnost u elektroenergetskom sistemu EU - ACER

MADRID - Brz rast obnovljivih izvora energije zahteva veću saradnju među državama članicama kako bi se udvostručila fleksibilnost energetskog sistema EU, poručile su 20. oktobra dve evropske nadležne agencije.

European Environment Agency

Zajednički izveštaj ko su 20. oktobra objavile dve agencije EU, ACER i Evropska agencija za životnu sredinu (EEA), naglašava potrebu da se udvostruči fleksibilnost evropskog elektroenergetskog sistema kako bi se održao korak s obnovljivim izvorima energije iz varijabilnih izvora .

Ključne poluge uključuju bolje prekogranično planiranje i predviđanje promena u miksevima električne energije, poboljšanu upotrebu interkonektora, kao i finansijske podsticaje i pouzdane informacije za potrošače električne energije kako bi se omogućila preko potrebna fleksibilnost na strani potražnje.

U izveštaju se ističe da se:

- Fleksibilnost elektroenergetskog sistema EU mora skoro udvostručiti do 2030. godine u odnosu na danas kako bi se održao korak s rastom varijabilnih obnovljivih izvora električne energije.
- Poboljšana elektroenergetska povezanost je ključna. Trebalo bi izgraditi više mreža preko granica i bolje iskoristiti postojeći kapacitet mreže. Postojeći i planirani interkonektori bi mogli sprečiti prisilno smanjenje varijabilne

obnovljive energije (da bi se uravnotežio sistem) za iznos koji je ekvivalentan potrošnji električne energije u Švedskoj 2022. godine.

- Kombinacija odgovora na potražnju i uštede energije ne samo da smanjuje račune za energiju, već takođe pruža preko potrebnu fleksibilnost, olakšavajući tako obnovljive izvore i podržavajući sigurnost snabdevanja energijom u Evropi. U 2030. godini, bolji odgovor na potražnju i ušteda energije mogli bi smanjiti potrebu za napajanjem iz izvora koji nisu vetar i solarna energija za iznos koji je ekvivalentan potrošnji električne energije u Španiji 2022. godine.
- Ključno je omogućiti da signali cena podstaknu ulaganja i ponašanje potrošača. Potrošačima su takođe potrebne pouzdane informacije da bi se odlučili za dobro informisane izbore.
- Izveštaj ACER-EEA poziva države članice da bolje procene i imaju komplementarne procene potreba za fleksibilnošću na nacionalnom i nivou EU (o čemu trenutno raspravljaju evropski zakonodavci u reformama dizajna tržišta električne energije).
- Kako bi podsticale zajedničke politike preko granica, države članice bi mogle uvesti regionalnu saradnju za fleksibilnost u svoje nacionalne energetske i klimatske planove (NECP) i uključiti detaljne energetske podatke u svoje projekcije emisije gasova staklene bašte.

Izveštaj ACER-EEA „[Fleksibilna rešenja za podršku dekarbonizovanom i sigurnom sistemu električne energije EU](#)“ predstavile su agencije EU na sastanku generalnih direktora za energetiku država članica u Madridu, pod španskim predsedavanjem Saveta EU.

Data centri se pripremaju za nove obaveze izveštavanja o energiji u EU

BRISEL - Prema obnovljenoj Direktivi o energetske efikasnosti, koja je na snazi od 10. oktobra, vlasnici i operateri data centara sa minimalnim instaliranim IT kapacitetom od 500 kW moraju otkriti svoje energetske performanse: podaci za 2023. moraju biti prijavljeni do 15. maja 2024. godine.

Centri za podatke su činili 2,7% potrošnje električne energije u 2018. u celoj EU i mogli bi dostići 3,21% do 2030. prema trenutnim trendovima ako se ništa ne učini da se smanji potrošnja, saopštila je Komisija.

Izvršna vlast EU sada se priprema da postavi metriku izveštavanja do decembra 2023., nakon

javne konsultacije,

rečeno je za

Euractiv u

Direktoratu za energiju Evropske komisije.

Akcionni plan

Komisije za digitalizaciju energetskeg sistema, usvojen prošle godine, pretpostavlja dvostruku tranziciju na digitalnu i dekarbonizaciju, pri čemu računarstvo u oblaku pomaže dobavljačima obnovljivih izvora energije da povećaju svoje operacije.

Prema prerađenoj Direktivi o energetske efikasnosti, lokalne vlasti su takođe dužne pripremiti planove grejanja i hlađenja za ponovno korišćenje viška topline koju generiraju centri podataka.

EU na putu da napusti ruska fosilna goriva – izveštaj

BRISEL – Evropska unija je na putu ka svom cilju okončanja oslanjanja Evrope na ruska fosilna goriva u toku ove decenije, saopštila je u utorak Evropska komisija, a prenosi **Rojters**.

U izveštaju Brisel je naveo da EU očekuje pad uvoza ruskog gasa na 40-45 milijardi kubnih metara ove godine, u poređenju sa 155 milijardi kubnih metara u 2021. godini, godinu pre rata u Ukrajini. 27 zemalja EU je sankcionisalo ruski uvoz uglja i nafte.

"Najgori efekti krize možda su sada iza nas, ali nema mesta samozadovoljstvu", poručili su iz Komisije. "Energetska tržišta su i dalje ranjiva, subvencije za fosilna goriva su porasle tokom krize, inflacija je i dalje visoka, naša kritična infrastruktura treba biti zaštićena, uključujući i od sabotaža", dodaje se.

Medvedev: Besmislena energetska saradnja Rusije sa EU

MOSKVA - Bivši ruski predsednik Dmitrij Medvedev rekao je 30. oktobra da je saradnja sa Evropom u energetskim pitanjima zamrznuta ili besmislena jer su evropske zemlje zapale u teška vremena i imaju slabe izgleda za rast.

"Evropa se kastrirala na krvavi način i bez anestezije odustajanjem od energetske saradnje sa našom zemljom", citirale su **ruske novinske agencije** reči Medvedeva, sada zamenika sekretara Saveta sigurnosti, objavljene na društvenim mrežama.

"Ova saradnja je ili upropašćena ili zamrznuta na neko vreme."

Kako bi zamenile ruski gas, zemlje EU su povećale uvoz od drugih dobavljača i, istovremeno, smanjile upotrebu gasa. Norveška je zamenila Rusiju kao najveći dobavljač gasa u EU, a uvoz utečnjelog prirodnog gasa je porastao, vođen isporukama iz Sjedinjenih Država.

Širom EU, pećine za skladištenje gasa su 99% popunjene, pokazuju podaci Gas Infrastructure Europe, što daje zemljama tampon protiv potencijalnih šokova u snabdevanju ove zime.

Ali iako analitičari kažu da je povratak na rekordno visoke cene viđene prošle godine malo verovatan, globalna tržišta gasa su neobično zategnuta, što predstavlja rizik da bi cene i dalje mogle rasti kao odgovor na hladno vreme ili daljnje šokove u ponudi, piše Reuters.

Komisija je takođe upozorila da zemlje EU još uvek ne šire obnovljivu energiju dovoljno brzo da postignu svoj pravno obavezujući cilj da do 2030. godine dobiju 42,5% sve energije iz obnovljivih izvora - što je skoro duplo više od trenutnog udela.

Kako bi pomogla da se to ubrza, Komisija je objavila plan podrške evropskoj industriji energije vetra, koja se bori s visokom inflacijom i rastućom konkurencijom kineskih kompanija.

Naftogas: Ukrajina prekida tranzit gasa za EU nakon 2024

KIJEV - Ukrajinski Naftogas neće nastaviti tranzit

ruskog gasa nakon što ugovor istekne 2024. godine, izjavio je 29. oktobra Oleksij Černjišov, generalni direktor najveće naftne i gasne kompanije u

zemlji u intervjuu za **Radio Sloboda**.

Čelnik Naftogasa je istakao da je Ukrajina spremna da odustane od tranzita gasa, posebno zato što Rusija ne ispunjava uslove ugovora.

„Gasprom ne plaća u skladu sa svojim ugovorom za mernu stanicu Sohranivka (koja se nalazi u okupiranoj zoni), tako da Naftogaz ne prima dovoljno sredstava za stvarno obezbeđivanje tranzita“, rekao je Černišov.

On je dodao da Ukrajina održava tranzit isključivo da bi podržala svoje evropske partnere.

"Nema drugih razloga, ali ne možemo nekim zemljama EU, koje su nam partneri, uskratiti mogućnost da dobiju prirodni gas i pripreme se za zimu", objasnio je Černišov.

Izvršni direktor Naftogasa je dodao da EU planira potpuno da prestane s potrošnjom ruskog gasa do 2027. godine, tako da ne insistira na nastavku ukrajinskog tranzita.

Naftogas Ukrajine podneo je zahtev za arbitražu Međunarodnom arbitražnom sudu pri Međunarodnoj trgovinskoj i industrijskoj komori u Parizu u vezi sa postupcima Gasproma.

Mađarska preusmerava uvoz gasa preko Ukrajine na Turski tok?

BUDIMPEŠTA - Mađarska je spremna da razgovara o preusmeravanju isporuka gasa u

zemlju Turskim tokom nakon što sadašnji ugovor o tranzitu između Rusije i Ukrajine

istekne 2024. godine, izjavio je u petak ministar spoljnih poslova Peter Sijarto, prenosi **Sputnik**.

ACER: Evropske cene gasa biće nestabilnije zbog veće konkurencije

BRISEL - Evropska Agencija za saradnju energetske regulatora (ACER) i Savet evropskih energetske regulatora (CEER) u Godišnjem [Izveštaju](#) o praćenju unutrašnjeg tržišta gasa u 2022. i 2023. godini, objavljenom 25. oktobra daju pregled najnovijih dešavanja na evropskim tržištima prirodnog gasa i analiziraju pokretače skokova cena tog energenta u leto 2022. godine.

Koji su ključni nalazi i pouke?

Izveštaj naglašava trajan uticaj ruskog šoka u ponudi gasa na energetskom tržištu EU i korake koji su učinjeni za prevazilaženje te zavisnosti o snabdevanju. Integrisani gasni sistem EU morao je da se prilagodi kako bi prevazišao šok ruskog snabdevanja. Međutim, snabdevanje gasom generalno je i dalje ograničeno, što izlaže cene u EU neočekivanim kretanjima.

Više faktora će oblikovati buduću otpornost tržišta gasa EU, uključujući:

- povećano oslanjanje na LNG;
- smanjenje potražnje za gasom;
- preraspodela prihoda; i
- uloga podzemnog skladišta.

Evropske cene gasa će biti izloženije globalnoj konkurenciji i stoga će biti nestabilnije. Smanjenje potražnje za konvencionalnim gasom pomoći će ciljevima dekarbonizacije EU. Ipak, to se mora raditi pažljivo kako bi se očuvala ekonomska aktivnost i sigurnost snabdevanja gasom koji nudi energetski sistem EU.

Britanski regulator odobrilo plan plaćanja domaćinstvima da koriste manje struje ove zime

LONDON - Britanski energetska regulator Ofgem odobrio je planove za plaćanje kućama za smanjenje potrošnje električne energije i pomoć u sprečavanju nestašica struje ove zime, saopšteno je u petak, 28. oktobra.

U okviru Usluge fleksibilnosti potražnje (DFS), domovi koji su prijavljeni kod svojih dobavljača plaćaju se, obično putem popusta na

račune, za isključivanje uređaja kao što su rerne i mašine za pranje sudova u određenom periodu kada je potražnja za električnom energijom velika.

U zasebnom saopštenju, Operator nacionalnog sistema električne energije (ESO) rekao je da će usluga biti dostupna od 30. oktobra i da će uskoro objaviti listu registrovanih snabdevača koji su se prijavili za šemu.

Oko 1,6 miliona domova u Velikoj Britaniji pridružilo se ovoj usluzi prošle zime, uštedeći preko 3.300 megavat sati (MWh) električne energije, ili dovoljno za napajanje oko 10 miliona domova, ranije je rekao ESO.

Ujedinjeno Kraljevstvo se uveliko oslanja na prirodni gas za proizvodnju električne energije, odakle pokriva više od 40% električne energije u zemlji. Takođe uvozi električnu energiju iz kontinentalne Evrope, prenosi portal **Firstpost**.

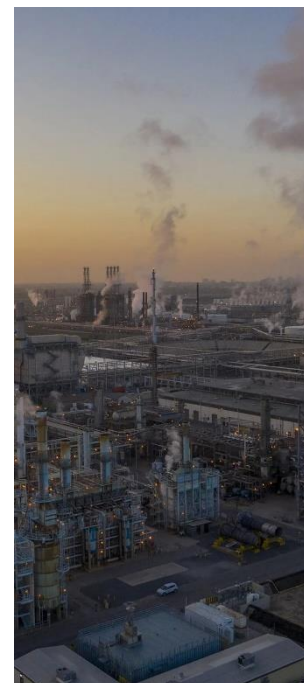
EU razmatra produženje gornje granice cene gasa

BRISEL - Evropska unija razmatra produženje vanredne gornje granice cene prirodnog gasa uvedene u februaru, strahujući da bi sukob na Bliskom istoku i sabotaza Baltičkog gasovoda mogli ponovo povisiti cene ove zime, izveštava 22. oktobra **Financial Times**.

Evropska komisija je saopštila da "nema naznaka negativnih efekata" otkako je mera stupila na snagu i da su cene prirodnog gasa sada skoro 90 odsto niže nego prošle godine, navodi se u izveštaju, pozivajući se na prezentaciju diplomatama EU.

EU priprema propise o emisiji metana za fosilna goriva nakon 2030.

BRISEL - Evropska komisija je zacrtala put za

regulisanje emisije metana uvezenih fosilnih goriva nakon 2030. godine, navodi se u procurelom non-paper dokumentu koji je 26. oktobra objavio francuski medij **Contexte Energie**.

Neformalni predlozi daju pregled relevantnih odredbi, zasnovanih na principima "povodljivosti" i usklađenih sa ciljem

bloka da suzbije globalne emisije metana, navodi Komisija.

Non-pejper (ne-papir) predstavlja tri faze implementacije, pri čemu se prva faza očekuje do 2026. godine.

Ova prva faza uključuje kreiranje baze podataka o transparentnosti metana (MTD) i objavljivanje profila intenziteta metana za zemlje EU, kao i za izvoznike nafte, gasa i uglja.

To takođe uključuje uspostavljanje globalnog alata za praćenje emitera metana do 2026. godine, koji bi pružio informacije o veličini, ponavljanju i lokaciji izvora velikih emisija metana.

Do 2028. EK bi nametnula obavezu uvoznicima da "pokažu nadležno telo države članice u kojoj fosilna energija ulazi na tržište EU", uz nezavisnu verifikaciju smanjenja metana.

Pored toga, komisija bi usvojila delegirani akt kojim bi se utvrdila metodologija za izračunavanje intenziteta metana u proizvodnji nafte, gasa i uglja, navodi non-pejper.

Od uvoznika bi se tada tražilo da prijave proverene intenzitete metana kompanija od kojih uvoze, s

tim da se ove informacije naknadno objavljuju u MTD-u.

U konačnici, komisija bi do 2030. godine primenila obavezu na uvoz kako bi ispunila određeni nivo performansi intenziteta metana.

"Nepoštovanje će biti destimulisano, uzimajući u obzir sigurnost snabdevanja", rekla je EK.

Ne-papir je osnova za diskusiju, pri čemu EK zadržava pravo da izmeni svoje nacрте predloga. IEA očekuje vrhunac potrošnje svih fosilnih goriva pre 2030.

EU i Britanija traže zabranu stranih subvencija za projekte fosilnih goriva

LONDON - Britanija i Evropska unija pripremaju predlog da najbogatije zemlje sveta ukinu subvencije za strane operacije nafte i gasa i eksploataciju uglja, piše *Financial Times*.

Predlog će biti iznet na zatvorenom sastanku OECD-a sledećeg meseca, objavio je britanski poslovnik u nedelju, 29. oktobra.

IEA očekuje vrhunac potrošnje svih fosilnih goriva pre 2030.

PARIZ - Globalna potražnja za naftom dostići će vrhunac ove decenije, po prvi put je predvidela Međunarodna agencija za energiju (IEA), usled sve veće popularnosti električnih automobila i kao posledica hlađenja kineske ekonomije.

Predviđeni vrhunac, koji agencija predviđa i za ugalj i prirodni gas, ne znači da je brz pad potrošnje fosilnih goriva neminovan, prenosi Bloomberg. Verovatno će uslediti "talasasti plato koji će trajati dugi niz godina", saopštila je IEA.

Svet će trošiti čak 102 miliona barela nafte dnevno (mbd) do kasnih 2020-ih, s tim da će količina pasti na 97 mbd do sredine stoleća, prema osnovnom slučaju, Scenarija utvrđenih politika, predstavljenog u utorak u godišnjem izveštaju IEA-e World Energy Outlook.

Potražnja za naftom u petrohemijskoj, avio i brodskoj industriji nastaviće rast do 2050. godine, ali to neće biti dovoljno da se nadoknadi manja potražnja u drumskom transportu usled "zapanjujućeg porasta prodaje električnih vozila", saopštila je IEA. U Kini, koja je godinama pokretala rast globalne potrošnje sirove nafte, apetit će oslabiti u narednih nekoliko godina, a ukupna potrošnja će dugoročno opasti, navodi se u izveštaju.

Globalna potrošnja nafte će slediti isti put kao i potražnja za drugim ugljovodicima. „Na putu smo da vidimo vrhunac svih fosilnih goriva pre 2030. godine“, saopštila je IEA.

Ovo je prvi put da svi scenariji koje je izradila agencija sa sedištem u Parizu za globalna energetska tržišta ukazuju na kratkoročni pad potrošnje ugljovodonika, navodi Bloomberg.

Tri IEA scenarija utvrđenih politika

PARIZ - Osnovni Scenario utvrđenih politika IEA odražava energetske politike koje trenutno sprovode vlade širom sveta i kontinuirane posledice prošlogodišnje energetske krize.

Drugi scenario IEA, koji pretpostavlja da sve vlade ispunjavaju svoja energetska i klimatska obećanja u potpunosti i na vreme, predviđa vrhunac globalne potražnje za naftom od 93 mbd 2030., uz pad na 55 mbd 2050.

Treći, Scenario neto nulte emisije u kojem je globalno zagrevanje ograničeno na 1,5 C, doveo bi do pada globalne potražnje na 77 mbd 2030. i nešto manje od 25 mbd 2050. godine.

U osnovnom slučaju, Rusija i Organizacija zemalja izvoznica nafte će zadržati svoj zajednički udeo na tržištu nafte na 45% do 48% do kraja ove decenije. Do sredine stoleća, to će porasti iznad 50% zahvaljujući većoj proizvodnji u Saudijskoj Arabiji, de facto lideru OPEC-a.

S druge strane, Rusija bi trebalo da izgubi oko 3,5 miliona barela dnevno, ili otprilike trećinu, svoje proizvodnje nafte do 2050. godine, "jer se bori da održi proizvodnju sa postojećih ili da razvije velika nova nalazišta", navodi IEA.

IEA takođe pretpostavlja da će Iran i Venecuela u godinama koje dolaze moći povećati svoju proizvodnju zahvaljujući postupnom ublažavanju međunarodnih sankcija. Međutim, s vremenom će tržišna moć velikih proizvođača nafte opasti, predviđa agencija.

“Ostvarujući ovaj uticaj, oni ga smanjuju, jer potrošači imaju sve veći raspon zrelih opcija čiste energije koje postaju privlačnije”, navodi se u izveštaju.

DOSIJE: EU Izveštaj o stanju energetske unije 2023.

(nezvanični prevod autora Biltena AERS)

U [Izveštaju o stanju energetske unije 2023.](#), objavljenom 24. oktobra, Evropska komisija se osvrće na odgovor EU na energetska krizu bez presedana u poslednje dve godine, ocenjuje stanje zelene tranzicije na nacionalnom, evropskom i globalnom nivou i iznosi izazove i prilike koje predstoje dok Evropa sledi svoje ambiciozne klimatske i energetske ciljeve za 2030. i 2050.

Izveštaj pokazuje kako je EU kolektivno i efikasno odgovorila na rusku agresiju u Ukrajini i naoružavanje njenih energetske zaliha, ubrzavajući tranziciju čiste energije, diverzifikujući zalihe i štedeći energiju. Plan REPowerEU i niz hitnih zakonskih mera osigurali su da Evropa izbegne poremećaje u snabdevanju energijom, ublaži pritisak na energetska tržišta, cene i potrošače, i nastavi sa strukturnom reformom svog energetske sistema.

To je učinjeno kroz zakonodavstvo Evropskog zelenog dogovora i kroz povećanu primenu obnovljive energije i poboljšanje energetske efikasnosti. EU je takođe na putu da ispuni svoje REPowerEU ciljeve. Uoči zime 2023-2024, EU je bolje pripremljena da osigura svoju energetska sigurnost, zahvaljujući dobro koordiniranim akcijama za punjenje skladišta gasa, diversifikaciji puteva i infrastrukture uvoza energije, ulaganjima u obnovljive izvore energije i energetska efikasnost i zajedničkim naporima za smanjenje potražnja za energijom.

Ključne figure o stanju energetske unije:

- Neto emisije gasova staklenika u EU smanjene su za oko 3% u 2022. godini, dostižući smanjenje od 32,5% u odnosu na nivoe iz 1990. godine;
- EU je drastično smanjila svoju zavisnost od ruskih fosilnih goriva: postepeno ukidanje uvoza uglja; smanjenje uvoza nafte za 90%; smanjenje uvoza gasa sa 155 milijardi kubnih metara u 2021. na oko 80 mlrd m³ u 2022. i na procenjenih 40-45 mlrd m³ u 2023. godini;
- EU je smanjila potražnju za gasom za više od 18% u poređenju sa prethodnih pet godina, uštedeći oko 53 milijarde kubnih metara gasa;
- Skladišta gasa su popunjena do 95% kapaciteta uoči zime 2022-2023. i danas su popunjena preko 98%, uoči nadolazeće zime;
- Energetska platforma EU je organizovala tri runde zajedničke kupovine gasa, prikupivši 44,75 mlrd m³ potražnje i uparila je sa 52 mlrd m³ ponude za snabdevanje;
- 2022. je bila rekordna godina za nove solarne fotonaponske (PV) kapacitete (+41 GW), što je 60% više nego 2021. (+26 GW). Novi kapacitet vetra na kopnu i moru bio je 45% veći nego 2021. godine;
- Godine 2022. 39% električne energije proizvedeno je iz obnovljivih izvora, a u maju su vetar i sunce prvi put nadmašili fosilna goriva u proizvodnji električne energije u EU;
- Dogovoreni su zakonodavni ciljevi za minimalno učešće od 42,5% obnovljive energije u EU do 2030. godine, uz ambiciju da se dostigne 45%. Ciljevi energetske efikasnosti su takođe povećani, kako bi se finalna potrošnja energije smanjila za 11,7% do 2030. godine.

Budući izazovi i mogućnosti

Iako su najgori efekti energetske krize sada možda iza EU, Izveštaj naglašava da nema mesta samozadovoljstvu. EU treba da nastavi da osigurava pristupačnu, pouzdanu i pristupačnu energiju za domaćinstva i da povećava industrijsku i ekonomsku konkurentnost svoje industrije, podržavajući ulaganja u čiste tehnologije.

Dok su cene gasa dostigle vrhunac u avgustu 2022. na 294 €/MWh, pale su na prosek od 44 €/MWh od januara do juna 2023. Cene električne energije su dostigle vrhunac na 474 €/MWh u avgustu 2022. i pale na prosek od €107/MWh od januara do juna 2023. Komisija nastavlja da posvećuje veliku pažnju cenama energije za građane i industriju, pa je objavila preporuku o energetskom siromaštvu i omogućila zajedničku deklaraciju o poboljšanoj zaštiti potrošača među ključnim akterima u energetskom sektoru.

Sa snažnim zakonodavnim okvirom EU koji je sada uglavnom na snazi, države članice moraju sprovesti svoje zajedničke obaveze, a nacionalni energetske i klimatski planovi (NEKP) ključni su alat za planiranje i praćenje ovog procesa. Ovogodišnji izveštaj predstavlja prvu ocenu o izveštaja napretku koje su podnele države članice u vezi sa svojim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima za 2019. godinu, što je ključno za sagledavanje položaja EU u

ostvarivanju svojih klimatskih i energetskih ambicija. Komisija još uvek čeka da nekoliko država članica dostavi svoje ažurirane NEKP-e kako bi do kraja ove godine omogućila temeljitu procenu da li je EU na pravom putu za postizanje revidiranih ciljeva do 2030. i koje bi mere bile potrebne za rešavanje svih nedostataka .

Već sada vidimo da moramo značajno ubrzati naše akcije, navodi Komisija i dodaje: "Udeo obnovljive energije u bruto finalnoj potrošnji energije dostigao je 21,8% u 2021. Uz prosečno godišnje povećanje od 0,67 procentnih poena od 2010. godine, postizanje novog cilja EU za 2030. od 42,5% zahtevaće mnogo brži rast u narednim godinama. Emisije gasova staklene bašte nastavljaju konstantno da padaju svake godine, ali tempo treba da se ubrza i skoro utrostruči godišnja smanjenja kako bismo ispunili naše ciljeve za 2030."

Izveštaj o stanju energetske unije naglašava važnost jačanja konkurentnosti EU i industrijskog vođstva u novom globalnom energetskom kontekstu, a posebno zaključivanje Zakona o dizajnu tržišta električne energije, Zakona o neto nulti industriji i Zakona o kritičnim sirovinama. Ovi predlozi će nadopuniti zakonodavstvo „Spremni za 55” i podržati razvoj čistih izvora energije, mreža i stabilnih tržišta širom Europe. Nedavno pokrenuti dijalozi o čistoj tranziciji s industrijom biće važan alat za implementaciju zakona i identifikaciju i rešavanje uskih grla kao što su prepreke za investiranje ili nedostatak veština. Komisija će takođe raditi s državama članicama na postupnom ukidanju subvencija za fosilna goriva što je pre moguće, koje ostaju glavna prepreka tranziciji prema čistoj energiji i prepreka EU klimatskim ciljevima.

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers*